

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK	2
1.3 DE PLANNEN.....	3
1.4 OPBOUW RAPPORT	3
2 FLORA- EN FAUNAWET	4
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	4
2.2 RODE LIJST	5
3 WERKWIJZE.....	6
3.1 LITERATUUR.....	6
3.2 VELDONDERZOEK	6
4 RESULTATEN	7
4.1 FLORA EN VEGETATIE.....	7
4.2 BROEDVOGELS	7
4.3 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN	7
4.4 VLEERMUIZEN.....	7
4.5 AMFIBIEËN.....	7
4.6 REPTIELEN	7
4.7 VISSSEN.....	8
4.8 OVERIGE	8
4.8 CONCLUSIE	8
5 BEOORDELING EN CONCLUSIES	9
5.1 BROEDVOGELS	9
5.2 VLEERMUIZEN.....	9
5.9 EINDCONCLUSIE	9
LITERATUUR.....	10

BIJLAGEN

1. Ligging van de verschillende te kappen bossages.
2. Notitie vleermuisonderzoek 2007.

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Het huidige ziekenhuis te Amersfoort is te klein en voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Op grond hiervan zijn er plannen voorbereid voor de bouw van een nieuw ziekenhuis op het voormalige MOB-complex aan de Maatweg (zie figuur 1 voor de globale ligging). Een natuurtoets dateert uit 2003 (Adviesbureau Mertens, 2004) en is derhalve enigszins verouderd en de plannen zijn exacter geworden. Op grond hiervan heeft Meander Medisch Centrum aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen verzocht om een actualisatie van de natuurtoets in het kader van de Flora- en faunawet. In dit rapport worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd.

Figuur 1. Globale ligging het plangebied van de nieuwbouwlocatie van Meander Medisch Centrum.

1.2 Doelstellingen van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten ter plaatse van het ziekenhuis en de directe omgeving voorkomen. Anderzijds worden de consequenties van deze beschermde soorten voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de eerste alinea van de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen voor ter plaatse van het ziekenhuisterrein en in de directe omgeving?
2. Welke soorten ondervinden nadelige gevolgen en wat kan eventueel worden gedaan aan de gevolgen?

1.3 De plannen

De plannen bestaan uit de bouw en het gebruik van een ziekenhuis ter plaatse van het voormalige MOB-complex aan de Maatweg. Met de realisatie van de plannen zal een deel van het groen komen te vervallen (zie bijlage 1). De gebouwen op het voormalige MOB-complex zijn reeds gesloopt en ook de bestrating is verwijderd.

Figuur 2. Beeld van de plansituatie van Meander Medisch Centrum te Amersfoort.

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over natuurwetgeving komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode.
- Een beschrijving van het voorkomen van de beschermde planten- en diersoorten.
- Een beoordeling van de effecten op de beschermde planten- en diersoorten.

2 FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet die per 1 april 2002 in werking is getreden, zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). De soortenbescherming van de Habitatrichtlijn is geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Vrijwel elke ruimtelijke ingreep gaat gepaard met verstoring, vernietiging en andere effecten op planten en dieren. Om toch een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen is, indien er effecten te verwachten zijn op beschermde soorten, een ontheffing noodzakelijk van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Om ontheffing te kunnen verkrijgen moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten die in het plangebied zijn aangetroffen. Ook mag het natuurlijk verspreidingsbeeld niet worden beïnvloed. Op basis van dit criterium gelden er drie beschermingsregimes, afgestemd op de mate waarin soorten in hun voortbestaan worden bedreigd.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 dat er een algemene vrijstelling is. Deze soorten zijn zo algemeen, dat zelfs als ze een keer geschaad worden, het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden (zorgplicht).

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen omdat zij minder algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die voortaan anders dan voorheen (gedragscode) uitgevoerd worden.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan en in bijlage 1 van het vrijstellingsbesluit beschermde planten en dieren (o.a. ringslang, hazelworm, boommarter, das, waterspitsmuis, noordse woelmuis, otter en vleermuizen) geldt dat uitgebreid getoetst dient te worden op het criterium "de gunstige staat van instandhouding" en "het natuurlijk verspreidingsbeeld mag niet worden beïnvloed". Een ontheffing wordt slechts verleend wanneer er sprake is van een in de wet genoemd belang en er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant. Bij aantasting van door de Flora- en faunawet beschermde, en op de Rode lijst geplaatste soorten zal goed moeten worden bekeken of de 'gunstige staat van instandhouding' van die soorten niet in gevaar komt. Daarnaast mag het natuurlijk verspreidingsbeeld niet veranderen. Andere bedreigde soorten van de Rode lijst zijn alleen meer impliciet beschermd via de zogenaamde zorgplicht. Er is geen directe relatie tussen de recentelijk gepubliceerde Rode Lijsten en de Flora- en faunawet: een soort geniet alleen bescherming als deze benoemd is als beschermde soort in de Flora- en faunawet.

Alleen op basis van de 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk, ondanks dat zij niet zijn beschermd. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats.

3 WERKWIJZE

Ten behoeve van de inventarisatie zijn vier veldbezoeken uitgevoerd. Bezoeken zijn uitgevoerd op 3, 19, 26 september en 6 oktober 2008. Er is daarnaast gebruikgemaakt van de literatuur.

3.1 Literatuur

In 2003 is door onderhavig bureau een veldinventarisatie uitgevoerd naar het voorkomen van natuurwaarden in het kader van het Structuurplan waarin de plannen van het Medisch Meander Centrum zijn opgenomen. Daarnaast is in 2007 een aanvullende veldinventarisatie uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen in de zomer (zie bijlage 1).

3.2 Veldonderzoek

Gedurende een tweetal bezoeken (3 en 19 september 2008) is er gezocht naar nesten van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen als spechten en roofvogels. De nesten van deze vogels zijn namelijk ook buiten het broedseizoen beschermd onder de Flora- en faunawet. Omdat in september de meeste nesten niet meer worden gebruikt is er gezocht naar verlaten nesten. Hiertoe zijn alle bomen afgezocht.

Gedurende de beide avonden van 3 en 19 september 2008 zijn vleermuizen daarnaast geïnventariseerd. In de herfst vindt voor vleermuizen namelijk het paarseizoen plaats. Er zijn dan paar-, balts- en foerageerplaatsen. Dit vond plaats met behulp van een batdetector. Vleermuizen maken namelijk ultrasone geluiden die met een batdetector kunnen worden opgevangen en vertaald in, voor de mens, hoorbaar geluid. Door interpretatie van ritme, klank en hoogte van het door het apparaat uitgezonden geluid kunnen de meeste soorten vleermuizen worden onderscheiden en op naam gebracht en valt het gedrag te bepalen. Er zijn twee herfstrondes uitgevoerd omdat sinds de zomer van 2008 ook een herfstronde noodzakelijk wordt geacht (Netwerk Groene Bureaus, 2008).

4 RESULTATEN

4.1 Flora en vegetatie

In het verleden zijn vier beschermde soorten aangetroffen in het gebied van het Structuurplan Maatweg. Geen van deze soorten komt voor op het voormalige MOB-complex waar het Meander Medisch Centrum is gepland. Verder komen er geen vegetaties voor met hoge vegetatieve waarde.

4.2 Broedvogels

Buizerd is in 2003 vastgesteld en er werd gedurende onderhavig onderzoek ook weer aangetroffen. Een nest van buizerd is echter niet gevonden. Er werd daarnaast een nest van grote bonte specht aangetroffen.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied komen alleen licht beschermde grondgebonden zoogdieren voor.

4.4 Vleermuizen

Zowel in 2003 (Adviesbureau Mertens, 2004) als in 2007 (zie bijlage 1) werden op het MOB-complex alleen foeragerende vleermuizen aangetroffen.

Gedurende het veldonderzoek werd foeragerende gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis vastgesteld. Er werden geen balts- of paarplaatsen waargenomen. De kans hierop is ook zeer klein doordat potentiële locaties als gaten in (oude) bomen ontbreken.

Alle waargenomen vleermuizen zijn zwaar beschermd maar niet bedreigd volgens de Rode lijst (2004).

4.5 Amfibieën

Binnen het plangebied van het Meander Medisch Centrum te Amersfoort komt geen oppervlaktewater voor. Het voorkomen van voortplantingsgebieden van amfibieën kan derhalve worden uitgesloten. In 2003 zijn alleen licht beschermde soorten vastgesteld.

4.6 Reptielen

In het verleden zijn geen reptielen waargenomen rond het voormalige MOB-complex.

Figuur 3. Beeld van de nestboom van grote bonte specht in het plangebied van Meander Medisch Centrum te Amersfoort.

4.7 Vissen

Binnen het plangebied van het Meander Medisch Centrum te Amersfoort komt geen oppervlaktewater voor. Het voorkomen van vissen is derhalve uitgesloten.

4.8 Overige

Gelet op de aanwezige ecotopen wordt het voorkomen van beschermde ongewervelden als bosmier niet aannemelijk geacht.

4.8 Conclusie

Het voormalige MOB-complex waar het Meander Medisch Centrum te Amersfoort is gepland is van belang voor de matig of strikt beschermde broedvogels en vleermuizen.

5 BEOORDELING EN CONCLUSIES

5.1 Broedvogels

Binnen het invloedgebied van het ziekenhuis bevindt zich een nest van de grote bonte specht en een territorium van buizerd. Beide soorten staan op de lijst van vogelsoorten met vaste rust- en verblijfplaatsen en zijn derhalve ontheffingsplichtig. Met de realisatie van de plannen komt het nest van de grote bonte specht te vervallen. Eveneens wordt het territorium van de buizerd aangetast. Op grond hiervan is ontheffing van de Flora- en faunawet vereist voor grote bonte specht en buizerd.

5.2 Vleermuizen

Binnen het invloedgebied van het Meander Medisch Centrum zijn alleen foeragerende vleermuizen aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen van het voorkomen van verblijfplaatsen (kolonies, paar- en baltsplaatsen) of vliegroutes. Met de plannen blijft een rand groen behouden rond het ziekenhuis en in de omgeving is voldoende groen aanwezig. Het gebied is daarnaast niet primair foerageergebied. Op grond hiervan worden geen effecten voorzien op de vleermuizen en is een ontheffing van de Flora- en faunawet niet vereist.

5.9 Eindconclusie

Voor de aanleg van het Meander Medisch Centrum zal een ontheffing van de Flora- en faunawet voor artikel 75c moeten worden aangevraagd voor de grote bonte specht en buizerd. Bij de aanvraag dient een projectplan te worden toegevoegd met mitigerende en compenserende maatregelen. Daarnaast dient:

- Een zwaarwegend maatschappelijk belang te worden aangetoond.
- Een zwaarwegend economisch belang te worden aangetoond.
- De locatiekeuze te worden onderbouwd.

Een ontheffingsaanvraag neemt gewoonlijk drie à vier maanden in beslag en staat nog voor reacties open gedurende een periode van zes weken.

LITERATUUR

- Adviesbureau Mertens, 2004. Natuurwaarden van Structuurplan Maatweg in de gemeente Amersfoort. Adviesbureau Mertens, Wageningen, 1-32.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- Netwerk Groene Bureaus, 2008. Vleermuisinventarisatie-protocol; Introductie, toelichting en tabel. Odijk.